

Теорія і методика виховання

Черкашин О.В.

здобувач,

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

(м. Старобільськ)

**ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ВИХОВНОЇ
РОБОТИ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ ПРИ НАВЧАННІ ОСНОВ
ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ**

Незнання дітьми елементарних правил пожежної безпеки сьогодні призводить до виникнення пожеж, травмування та загибелі у них дітей. Згідно зі статистичними даними [1], тільки за останні п'ять років в Україні виникло 272411 пожеж, на яких загинуло 16756 людей, у тому числі 484 дитини; отримали травми 8396 людей, з них 722 дитини; було врятовано 19157 людей та 1499 дітей. У більшості випадків поверхове знання учнями теоретичного матеріалу щодо пожежної безпеки, не завжди коректні поради деяких дослідників цієї теми про правильні дії під час виникнення пожежі, нечіткість у послідовності пропонованих алгоритмів дій, відсутність постійних тренінгів та відпрацювань з пожежної безпеки і є причинами неправильних дій дітей у разі виникнення пожежної небезпеки. Ці підстави свідчать про необхідність вибору та обґрунтування ефективних форм та методів виховної роботи з школярами для удосконалення знань про пожежну безпеку та впровадження їх у виховний процес.

Тож наша стаття присвячена етапам впровадження обґрунтованих нами у попередніх дослідженнях форм та методів бесіди, екскурсій до місцевих пожежних частин, навчальних евакуацій, ігор та тренінгів з пожежної безпеки, визначених як найбільш ефективними для формування у молодших школярів протипожежних знань. З огляду на специфіку виховної роботи з молодшими школярами, зазначені форми та методи мають бути інтегрованими в уже створену та функціонуючу виховну систему в позакласній роботі, що

реалізується як один з основних напрямів формування у молодших школярів знань.

Основою для проведення формувального експерименту стала співпраця автора цього наукового дослідження з Департаментом освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації та Луганським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти у впровадженні форм та методів виховної роботи з молодшими школярами при навчанні основ пожежної безпеки. За нашої безпосередньої участі було послідовно реалізовано завдання двох етапів. До першого етапу ми віднесли навчання суб'єктів виховання, до другого, – впровадження обґрунтованих нами форм та методів об'єктам виховання.

Перший етап включав таку роботу:

1. Робота з вчителями навчальних закладів (проведення круглого столу; презентація попередніх результатів дослідження, визначення організаційних моментів подальшої співпраці; презентація авторського методичного матеріалу з підготовки вихованця до самостійного прийняття рішень в умовах пожежної небезпеки; обговорення організаційних моментів впровадження такої роботи, координації зусиль спеціалістів навчальних закладів та батьків; надання фахівцям навчальних закладів методичних рекомендацій у вигляді посібників; затвердження порядку проведення тренінгів для батьків; узгодження порядку вирішення (у телефонному режимі) поточних питань щодо впровадження форм та методів; визначення необхідності проведення нарад (не рідше одного разу на місяць) для координації процесу й обміну досвідом між спеціалістами Державної служби України з надзвичайних ситуацій та педагогічним складом.

2. Залучення до експерименту батьків молодших школярів та надання їм інформаційної, методичної та посередницької допомоги з метою їх підготовки до використання форм та методів з дітьми для формування їх готовності до прийняття самостійних рішень в умовах пожежної небезпеки: проведення соціально-педагогічних тренінгів та індивідуальних консультацій, надання методичних посібників. Погодження тематики проведення бесід, роз'яснень, консультування, застосування ігор та тренінгів у вигляді практичних

відпрацювань, визначення необхідності використання тієї чи тієї діагностичної тестової методики на певному етапі.

3. Проведення на базі Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти регулярних нарад (один раз на місяць) для обміну досвідом між спеціалістами, що супроводжують молодших школярів під час експериментів та визначення оптимальних варіантів вирішення різноманітних проблем, що виникають під час підготовки молодших школярів до формування протипожежних знань.

4. Проведення на базі Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти підсумкової конференції за результатами впровадження форм та методів виховної роботи з формування у молодших школярів знань про пожежну безпеку та визначення динаміки рівня їх готовності до самозахисту в умовах виникнення пожежної небезпеки після формувального експерименту.

Подальші зусилля були спрямовані вже на безпосереднє впровадження форм та методів виховної роботи з молодшими школярами. Як засвідчила практика, робота з молодшими школярами давалася фахівцям нелегко, тому вони намагалися на початку впровадження форм та методів відмовитися від використання масиву діагностичних методик. Завдяки високій кваліфікації спеціалістів закладів освіти, співпраця з дитиною будувалася на основі встановлених раніше позитивних взаємовідносин, а безпосередня підготовка до формування знань з пожежної безпеки, хоч і передбачала першим своїм етапом діагностику, все ж починалася зі зміцнення довіри.

Співпраця з батьками дозволяла спрямувати активність молодших школярів у позитивне русло, сприяла виробленню у них необхідних навичок вирішення ситуаційних пожежонебезпечних ситуацій шляхом прийняття самостійних рішень з самозахисту та рятування, що, своєю чергою, стало засобом формування у дітей знань у сфері пожежної безпеки. У результаті виконання суспільно-корисної діяльності відбувалося становлення відповідальної особистості учня з протипожежного напрямку.

Слід зазначити, що процес впровадження описаного переліку форм та методів роботи у сфері протипожежного захисту передбачав ненав'язливий вплив на дитину для того, щоб не викликати у неї внутрішній протест проти масованої інформаційної, психологічної та методичної атаки, направленої на її підготовку до самозахисту в умовах пожежної небезпеки. Саме тому спеціалісти закладів освіти та батьки систематично розподіляли впровадження індивідуальних та групових форм роботи, намагалися використовувати відповідні методи у максимально природній атмосфері, а також прагнули при цьому спонукати молодшого школяра до співпраці.

Такий підхід сприяв можливості адекватно сприйняти молодшими школярами запропонований матеріал, осмислити його та зробити правильні висновки, поступово виробити необхідні уміння та оволодіти навичками, навчитися застосовувати свої знання на практиці у правильному виборі алгоритму дій під час виникнення життєвих пожежонебезпечних ситуацій. Все це стало альтернативою розв'язування поставлених завдань.

Таким чином, експериментальна робота з впровадження форм та методів виховної роботи з молодшими школярами при навчанні основ пожежної безпеки передбачала спільну роботу фахівців закладів освіти, батьків та рятувальників, направлену на вдосконалення молодшими школярами знань, вмінь та навичок у сфері пожежної безпеки та формування в них психологічної та професійної готовності до самозахисту в умовах пожежної небезпеки шляхом правильного та безпечного вибору алгоритму дій. А отже на часі діагностика ефективності впроваджених нами форм та методів.

Список використаних джерел:

1. Національна доповідь про стан пожежної та техногенної безпеки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://mns.gov.ua/>.